

Spolno ponašanje učenika slavonsko-brodskih srednjih škola (Sexual Behaviour of Pupils in Secondary Schools of Slavonski Brod)

Irena Jurišić

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije
Služba za preventivnu školsku medicinu

Ključne riječi: spolno ponašanje, reproduktivno zdravlje, kontracepcija, spolno prenosive bolesti, zdravstveni odgoj

Reproduktivno zdravlje je zdravlje spolnog sustava, koje ne obuhvaća samo odsutnost bolesti, nego i sposobnost ljudi za roditeljstvo, slobodno planiranje obitelji (koliko djece žele imati i kada), dostupnost i informiranost o kontracepciji, odgovoran i zadovoljavajući spolni život bez prisile i spolnog nasilja. U svakom modernom društvu nužna je dobro organizirana reproduktivna zaštita koja će biti svima dostupna. Neinformiranost i neznanje o spolnosti često su povezane sa spolnim bolestima, neželjenom ili adolescentskom trudnoćom, zlostavljanjem, pa i smrću.

Adolescentno razdoblje je karakterizirano brzim tjelesnim i psihičkim razvojem, promjenom izgleda te novim osjećajima i nagonima uz nedostatak znanja i iskustva, pa postoji velika sklonost rizičnom ponašanju. U tom je razdoblju izražena znatijelja, emocionalna nezrelost, ali i veliki pritisak vršnjaka uz istovremeni pad utjecaja roditelja i drugih autoriteta. Stoga je spolno ponašanje mladih karakterizirano sve ranijim stupanjem u spolne odnose, kratkotrajnim vezama, mijenjanjem partnera i nekorištenjem adekvatne zaštite.

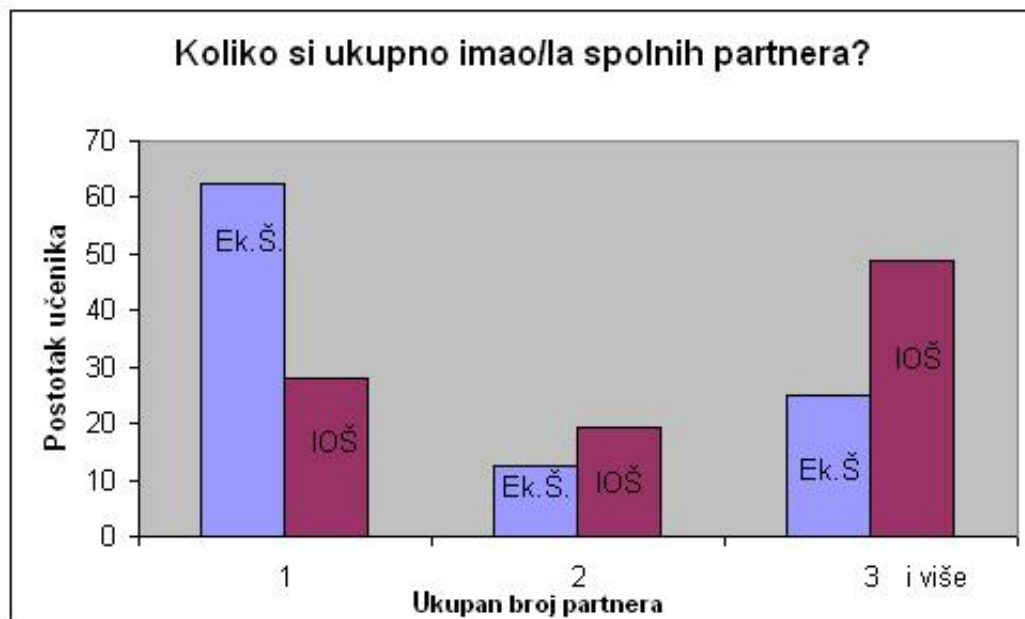
Služba za preventivnu školsku medicinu Zavoda za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije u školskoj godini 2004./2005. provela je anonimnu anketu o rizičnom ponašanju među učenicima završnih razreda srednjih škola na području grada Slavenskog Broda. Anketa je provedena da bi se dobio uvid u spolno ponašanje srednjoškolaca i prema tim podacima kvalitetnije osmislile i usmjerile naše preventivne aktivnosti.

U ovom članku analizirat ću podatke dobivene odgovorima na pitanja iz spomenute ankete, vezana uz spolno ponašanje, i usporediti jednu pretežno «mušku», Industrijsko-obrtničku, i pretežno «žensku», Ekonomsko-birotehničku srednju školu, radi uočavanja eventualnih razlika u spolnom ponašanju između učenika i učenica. Anketirali smo učenike završnih razreda obiju škola (3. ili 4. razredi, ovisno o usmjerenju). Anketu je u Ekonomskoj školi ispunilo 180 učenika (154 Ž i 26 M) a u Industrijsko-obrtničkoj 196 učenika (181 M i 15 Ž).

U Ekonomskoj školi je 48,9% učenika već imalo spolne odnose a najčešće su prvi spolni odnos imali u dobi od 16 godina, dok je u Industrijskoj školi 83% učenika imalo spolne odnose, prvi najčešće u 15. godini. Djevojke su prvi odnos najčešće imale sa starijim partnerom (kao i mladići u Ekonomskoj školi), za razliku od mladića u Industrijskoj školi koji su prvi odnos najčešće imali s partnericom svojih godina. Od spolno aktivnih učenika 28% njih u Industrijskoj školi, a 72% u Ekonomskoj školi, imalo je dosada samo jednog partnera. Zabrinjavajući je podatak da je 48,7% učenika Industrijske škole i 25% učenika Ekonomske škole imalo tri i više partnera.

Grafikon br.1:

Prikazuje koliko su učenici ukupno imali spolnih partnera (po školama), odnosno postotak učenika koji su imali jednog, dva ili tri i više partnera.

U Industrijskoj školi 58,7% učenika koristi kontracepcijska sredstva i to najčešće prezervativ, a u Ekonomskoj školi 68,1% koristi neko od kontracepcijskih sredstava, također najčešće prezervativ. Od toga u Industrijskoj školi 72% od onih koji koriste prezervativ čine to redovito (pri svakom odnosu), kao i 52,3% učenika u Ekonomskoj školi.

Grafikon br.2.

Prikazuje postotak uporabe pojedinih sredstava kontracepcije u odnosu na broj učenika koji koriste kontracepciju (po školama).

Premda je velik broj spolno aktivnih imao neki od simptoma spolno prenosivih bolesti (peckanje, crvenilo, iscjedak, izrasline), mali broj učenika bio je na pregledu kod liječnika (ginekologa ili urologa). Indikativno je i da samo 6% spolno aktivnih učenika iz Ekonomske škole ide redovito na ginekološke preglede. Dvije djevojke u Ekonomskoj školi bile su trudne, a trudnoće su završile spontanim pobačajem.

Uspoređujući ove dvije škole možemo zaključiti da mladići u obje škole nešto ranije i češće stupaju u spolne odnose te da imaju više spolnih partnera. Premda i djevojke vrlo rijetko odlaze liječniku zbog nekih simptoma spolnih bolesti, mladići gotovo uopće ne idu liječniku (velik broj njih i ne zna što je to urolog!). Odgovori na druga pitanja u anketi nisu ukazali na veće razlike u ponašanju mladića i djevojaka.

Analizirajući daljnje podatke dolazimo do zaključka da se, općenito gledajući, ne koristi dostatna i dosljedna kontracepcijska zaštita. Stoga je upadljiva potreba za odgovarajućim spolnim odgojem u što ranijoj dobi, primjereno uzrastu već u osnovnoj školi. Moramo nastaviti i pojačati naše preventivno djelovanje kroz zdravstveni odgoj kojim su obuhvaćeni učenici svih prvih razreda srednjih škola, kada putem predavanja ili tribina govorimo o spolno prenosivim bolestima, kontracepciji i općenito o

rizičnom ponašanju. Osim toga, uz sistematske preglede kroz razgovor s učenicima analiziramo njihovo spolno ponašanje te ih savjetujemo ako su spolno aktivni ili imaju pitanja vezana uz spolni odgoj. Važno je napomenuti i da je pri našoj Službi za preventivnu školsku medicinu otvoreno i posebno Savjetovalište za reproduktivno zdravlje, u kome adolescenti koji se sami jave mogu dobiti adekvatne odgovore na sva svoja pitanja te savjete stručne osobe, čime se izbjegava opasnost dobivanja informacija samo od prijatelja ili iz medija, koje su često nepotpune ili netočne.

Irena Jurišić, dr. med., specijalist školske medicine
Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije
Služba za preventivnu školsku medicinu
Slavonski Brod, Mile Budaka 3
tel./fax. 035 442-478
e-mail: irena.preradovic@sb.T-com.hr